

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Structuurvisie Den Helder 2025

**Advies over reikwijdte en detailniveau
van het milieueffectrapport**

30 september 2010 / rapportnummer 2470-53

1. Hoofdpunten van het MER

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Den Helder werkt aan de structuurvisie Den Helder 2025. Voor de besluitvorming over de structuurvisie door de gemeenteraad van Den Helder wordt een procedure voor de milieueffectrapportage (m.e.r.) doorlopen omdat de visie kaderstellend is voor m.e.r.-(beoordeling)plichtige activiteiten¹ en omdat significant negatieve effecten op Natura 2000-gebieden² niet op voorhand kunnen worden uitgesloten.

De Commissie voor de m.e.r. (hierna 'de Commissie')³ beschouwt de volgende punten als essentiële informatie in het milieueffectrapport (MER). Dat wil zeggen dat voor het meewegen van het milieubelang in de besluitvorming het MER in ieder geval onderstaande informatie moet bevatten:

- beschrijving van de planonderdelen en projecten die in de structuurvisie worden vastgelegd, inclusief een onderbouwing van reeds gemaakte keuzes;
- beschrijving en onderbouwing van de mogelijke alternatieven voor de m.e.r.-(beoordelings)plichtige activiteiten en voor die planonderdelen waarvoor nog geen definitieve keuzes zijn gemaakt;
- inzicht in de mate waarin de gestelde doelen en (duurzaamheids)ambities kunnen worden behaald met de voorgenomen activiteiten, alternatieven en extra mitigerende maatregelen;
- een passende beoordeling die inzicht biedt in de mogelijke gevolgen voor Natura 2000-gebieden. Betrek daarbij ook de cumulatieve gevolgen van andere activiteiten en besteed aandacht aan de mogelijke externe werking op beschermde gebieden buiten het plangebied;
- een publieksvriendelijke samenvatting van het MER, voorzien van overzichtelijk en 'leesbaar' kaartmateriaal.

In de volgende hoofdstukken geeft de Commissie in meer detail weer welke informatie in het MER moet worden opgenomen. De Commissie bouwt in haar advies voort op de notitie reikwijdte en detailniveau (notitie R&D). Dat wil zeggen dat in dit advies niet wordt ingegaan op de punten die naar de mening van de Commissie in de notitie R&D voldoende aan de orde komen.

¹ Uitbreiding van bedrijventerrein Kooypunt en de gebiedsontwikkeling Binnenduinrandzone.

² Duinen Den Helder-Callantssoog, Waddenzee, Noordzeekustzone en Lage Land Texel.

³ Voor de samenstelling van de werkgroep van de Commissie m.e.r., haar werkwijze en verdere projectgegevens, zie bijlage 1 bij dit advies. Projectgegevens en bijbehorende stukken, voor zover digitaal beschikbaar, zijn ook te vinden via commissiemer.nl onder 'Adviezen Commissie'.

2. Doelen, beleidskader en procedure

2.1 Doelen

In de ontwerp-structuurvisie zijn de opgaven waar Den Helder voor staat en de doelen uit de Strategische Visie Den Helder 2020 duidelijk verwoord en op onderdelen (bevolkingskrimp, ontwikkeling binnenduinrand) geactualiseerd. De notitie R&D sluit inhoudelijk goed aan op de visie, opgaven en doelen verwoord in de ontwerp-structuurvisie. De projecten en plannen uit het uitvoeringsprogramma van de structuurvisie zijn in de notitie R&D vertaald als te behalen doelen. Motiveer in het MER de keuze van de projecten en geef aan hoe en in welke mate zij bij kunnen dragen aan de geactualiseerde doelen van het voornemen en de duurzaamheidsdoelstellingen van de gemeente.

2.2 Beleidskader

Uit zowel het bovenlokale beleidskader (op provinciaal, rijks- en Europees niveau) als uit het lokale beleidskader kunnen voor de structuurvisie relevante randvoorwaarden en ontwikkelingen voortvloeien. Geef in het MER aan welke dit zijn en wat de consequenties hiervan kunnen zijn voor (de onderdelen van) de structuurvisie.

2.3 Procedure en besluiten

De structuurvisie zal de planologische ruimte bieden voor reeds in gang gezette en toekomstige, nader uit te werken en te bestemmen, activiteiten. Na afloop van deze plan-m.e.r. procedure kunnen dus nog (besluit)m.e.r.-procedures volgen, bijvoorbeeld procedures gekoppeld aan het vaststellen van de gemeentelijke bestemmingsplannen. Deze (besluit)m.e.r.-procedures gaan dan over de milieueffecten en alternatieven bij de concrete invulling van de planonderdelen. Geef in het MER een overzicht van de vervolgpcedures die worden voorzien.

In de notitie R&D is de status van de verschillende activiteiten niet altijd duidelijk. Geef in het MER per activiteit voor zover mogelijk en relevant aan:

- wie de initiatiefnemer(s) is/zijn;
- welke instantie(s) het bevoegd gezag is/zijn;
- welke besluiten er nodig zijn;
- of aan deze besluiten een m.e.r.-(beoordeling)plicht is gekoppeld.

3. Voorgenomen activiteit en alternatieven

3.1 Algemeen

In de notitie R&D wordt voorgesteld het MER op te stellen volgens de 'omgekeerde benadering'. Vanuit een beschrijving van de huidige milieusituatie en de daarbij bestaande knelpun-

ten en waarden zal in het MER beschreven worden in hoeverre het planvoornemen deze knelpunten oplost en/of waarden bedreigt of juist versterkt. Op basis hiervan wordt één alternatief opgesteld dat voor milieu geoptimaliseerd is met mitigerende en compenserende maatregelen.

De Commissie adviseert om onderscheid te maken tussen:

1. de projecten en plannen die al bestuurlijk zijn vastgesteld;
2. de ontwikkelingen waarvoor bestuurlijk nog keuzemogelijkheden open staan.

ad. 1: beschrijf deze ontwikkelingen en onderbouw de gemaakte keuzes. Geef daarbij expliciet aan welke rol het milieubelang in deze keuzes heeft gespeeld.

ad. 2: beschrijf de ontwikkelingen en geef aan welke randvoorwaarden en uitgangspunten hiervoor gelden. Onderbouw de bandbreedte voor mogelijke alternatieven (zie § 3.3).

3.2 Omgaan met onzekerheden

Er zijn onzekerheden in de mogelijke ontwikkelingen zoals deze in de ontwerp-structuurvisie worden geschetst. Ook zijn er ontwikkelingen die voortkomen uit beleid en activiteiten van andere overheden, die mogelijk van invloed zijn op de scope van de structuurvisie. Bijvoorbeeld beleid van de gemeente Anna Paulowna, het ministerie van Defensie of de provincie Noord-Holland of randvoorwaarden die gekoppeld zijn aan de mogelijke verplaatsing van de TESO-haven. Onzekerheden kunnen worden ondervangen door met scenario's te werken. Daarin kan bijvoorbeeld worden uitgegaan van een bandbreedte in de te verwachten bevolkingskrimp, recreatieve ontwikkeling en economische ontwikkeling. De scenario's (best-case/worst-case scenario) geven inzicht in de bandbreedte van de mogelijke milieueffecten en andere effecten zoals bereikbaarheid, bijdrage aan duurzame ontwikkeling of natuurwinst.

3.3 Alternatieven

Het is belangrijk om in het MER alternatieven te ontwikkelen om inzicht te verkrijgen in de verschillende mogelijkheden om de geformuleerde doelen te bereiken en de milieugevolgen per alternatief te kunnen vergelijken.

Dit geldt in ieder geval voor de m.e.r.-(beoordelingsplichtige) activiteiten. In de notitie R&D worden de volgende m.e.r.-(beoordelings)plichtige activiteiten benoemd:

- uitbreiding bedrijvigheid Kooypunt;
- gebiedsontwikkeling binnenduinrandzone;
- activiteiten met een mogelijke beïnvloeding op Natura 2000-gebieden, zoals de mogelijke verplaatsing van de TESO-haven.

Ga in het MER voor deze activiteiten in op mogelijke locatiealternatieven en/of alternatieven voor de inrichting, voor zover onderscheidend op milieueffecten.

Daarnaast kent de structuurvisie Noord-Holland 2040 als lopend project de realisatie van een permanent motorcrossterrein in de Kop van Noord-Holland, waarvoor een m.e.r.-procedure

wordt voorbereid. In de structuurvisie wordt geen rekening gehouden met deze ontwikkeling. Ga in het MER in op de rol van Den Helder in dit proces en geef aan wat de stand van zaken en de status is van dit project. Geef op basis hiervan aan of en op welke wijze deze ontwikkeling in de alternatieven wordt meegenomen.⁴

Tot slot kunnen vanuit een toets op doelbereik (zie paragraaf 4.1) of bijvoorbeeld uit een nadere beschouwing van verkeersaspecten (zie paragraaf 4.3) nog varianten en/of alternatieven worden overwogen.

3.4 Referentie

Beschrijf de bestaande toestand van het milieu in het studiegebied en de te verwachten milieutoestand als gevolg van de autonome ontwikkeling, als referentie voor de te verwachten milieueffecten. Daarbij wordt onder de 'autonome ontwikkeling' verstaan: de toekomstige ontwikkeling van het milieu, zonder dat de voorgenomen activiteit of één van de alternatieven wordt gerealiseerd. Ga bij deze beschrijving uit van ontwikkelingen van de huidige activiteiten in het studiegebied en van nieuwe activiteiten waarover reeds is besloten.

4. Bestaande milieusituatie en milieugevolgen

4.1 Algemeen

Voor het bepalen van de milieugevolgen adviseert de Commissie het beoordelingskader zo in te richten dat het niet alleen inzicht geeft in de bijdrage aan het oplossen van belangrijke knelpunten en het versterken van waarden, maar het ook als inspiratiebron kan dienen voor het nemen van (aanvullende) maatregelen. Niet limitatief denkt de Commissie hierbij aan de mate waarin:

- het voornemen bijdraagt aan klimaatadaptatie;
- het voornemen bijdraagt aan het halen van klimaatdoelstellingen;⁵
- leefbaarheidknelpunten (luchtkwaliteit, geluid, externe en sociale veiligheid) worden aangepakt;
- natuurbescherming en -ontwikkeling worden gerealiseerd;
- de verkeersproblematiek (doorstroming, veiligheid) wordt opgelost;
- landschappelijke waarden (openheid agrarisch gebied, beslotenheid duinlandschap) worden versterkt;
- de cultuurhistorische identiteit wordt versterkt;
- het voornemen bijdraagt aan het vergroten van de recreatieve mogelijkheden.

⁴ De provincie Noord-Holland stelt in haar zienswijze voor de haalbaarheid van een permanente locatie voor een motorcrossterrein in het MER mee te nemen.

⁵ Zie ook zienswijze provincie Noord-Holland, waarin een relatie wordt gelegd met de nota duurzame energie.

De resultaten van deze toets op doelbereik kunnen worden gebruikt om mitigerende en/of compenserende maatregelen te formuleren, eventueel varianten/alternatieven te onderzoeken en (milieu)randvoorwaarden te formuleren voor de vervolgbesluitvorming.

4.2 Natuur

Geef in het MER aan welke kenmerkende habitats en soorten aanwezig zijn in het studiegebied. Motiveer de hierbij gemaakte keuzes voor deze habitats en soorten en het gekozen detailniveau. Beschrijf de autonome ontwikkeling van de natuur in het gebied. Ga daarna in op de ingreep-effect relatie tussen de voorgenomen activiteit en de in het studiegebied aanwezige natuurwaarden. Geef aan voor welke dieren en planten aanzienlijke gevolgen te verwachten zijn, wat de aard van de gevolgen⁶ is en wat deze gevolgen voor de populaties betekenen.

Beschrijf mitigerende en/of compenserende maatregelen die eventuele aantasting kunnen beperken of voorkomen. Ga daarbij ook in op maatregelen die al gepland zijn wat betreft stimulering van natuurwaarden, zoals de ontwikkeling van schorren en (geleidelijke) zoet-zout overgangen.

4.2.1 Gebiedsbescherming

De notitie R&D geeft aan dat het hoofdstuk natuur in het plan-MER zal bestaan uit een samenvatting van de op te stellen passende beoordeling en de beoordeling van de effecten op beschermingsregimes zoals de Ecologische hoofdstructuur (EHS).⁷ Beschrijf in het MER de mogelijke invloed van het voornemen op beschermde natuurgebieden. Ook als het voornemen niet in of direct naast een beschermd gebied ligt, kan het gevolgen hebben op een beschermd gebied (externe werking).

Geef per gebied de begrenzingen aan op kaart, inclusief een duidelijk beeld van de ligging van de beschermde gebieden binnen het plangebied.

Natura 2000-gebieden

Geef voor de Natura 2000-gebieden Duinen Den Helder-Callantsoog, Waddenzee, Noordzeekustzone en Lage Land Texel:

- de instandhoudingsdoelstellingen⁸ voor de verschillende soorten en habitats en of sprake is van een behoud- of verbeterdoelstelling;
- de actuele en verwachte oppervlakte en kwaliteit⁹ van habitattypen en leefgebieden voor soorten;

⁶ Geef aan of het bijvoorbeeld gaat om vernietiging van leefgebied door ruimtebeslag, verstoring door licht en geluid, verdroging of vernatting door verandering van de waterhuishouding, versnippering door doorsnijdingen of barrièrewerking of vermessing en verzuring door deposities van stikstof.

⁷ Let op: naast Natura 2000- en EHS-gebieden zijn er andere beschermde gebieden, zoals beschermde natuurmonumenten (art. 10 Natuurbeschermingswet 1998) en beschermde leefomgevingen (art. 19 Flora- en faunawet). Elk gebied kent zijn eigen beschermingsregime.

⁸ Op dit moment lopen procedures om Natura 2000-gebieden (opnieuw) aan te wijzen. Hiervoor worden eerst ontwerp-aanwijzingsbesluiten genomen en vervolgens definitieve aanwijzingsbesluiten. In het MER kan uitgegaan worden van de concept-instandhoudingsdoelstellingen uit de ontwerp-aanwijzingsbesluiten. In de (concept)beheerplannen worden deze per gebied uitgewerkt in omvang, ruimte en tijd.

⁹ Zie voor een kenschets, definitie en kwaliteitseisen van habitattypen en de ecologische vereisten van soorten de profielendocumenten van LNV.

- de actuele en verwachte populatieomvang van soorten aan de hand van meerjarige trends.

De passende beoordeling kan betrekking hebben op alleen het voorkeursalternatief en moet, als integraal onderdeel van het MER, in ieder geval toetsbaar zijn door de Commissie. Wanneer uit de passende beoordeling blijkt dat aantasting van natuurlijke kenmerken niet kan worden uitgesloten, ga dan in het MER in op de gevolgen, zoals het moeten doorlopen van de ADC-toets¹⁰.

Ecologische hoofdstructuur

Beschrijf voor de EHS-gebieden in en rond het plangebied de daarvoor geldende ‘wezenlijke kenmerken en waarden’. Onderzoek welke gevolgen het initiatief op deze actuele en potentiële kenmerken en waarden heeft.

Voor de EHS geldt volgens de Nota Ruimte een ‘nee-tenzij’ regime. Geef aan hoe het ‘nee-tenzij’ regime provinciaal is uitgewerkt en of het voornemen hierin past.¹¹ Gebruik in het MER het meest recente toetsingskader dat door de provincie Noord-Holland is vastgesteld voor de EHS.

4.2.2 Soortenbescherming¹²

Beschrijf welke door de Flora- en faunawet beschermde soorten te verwachten zijn in het plangebied, waar zij voorkomen en welk beschermingsregime voor de betreffende soort geldt.¹³ Ga in op de mogelijke gevolgen van het voornemen voor deze beschermde soorten¹⁴ en bepaal of verbodsbepalingen overtreden kunnen worden, zoals het verbod op het verstoren van een vaste rust- of verblijfplaats. Geef indien verbodsbepalingen¹⁵ overtreden kunnen worden aan welke invloed dit heeft op de staat van instandhouding van de betreffende soort.

4.3 Overige milieuaspecten

Aanvullend op de notitie R&D geeft de Commissie in deze paragraaf nog een aantal aandachtspunten.

¹⁰ Dit houdt op grond van art. 19g en 19h van de Natuurbeschermingswet 1998 respectievelijk in:

- A: zijn er Alternatieve oplossingen voor een project of handeling? inclusief locatiealternatieven.
- D: zijn er Dwingende redenen van groot openbaar belang waarom het project toch gerealiseerd moet worden?
- C: welke Compenserende maatregelen worden getroffen om te waarborgen dat de algehele samenhang van Natura 2000 bewaard blijft?

¹¹ Per provincie is een toetsingskader en compensatieregeling EHS vastgesteld, dat in principe past binnen de nationale Nota Ruimte en de Spelregels EHS.

¹² Op de website www.minlnv.nl is onder Natuur>Soortenbescherming uitgebreide informatie te vinden over soortenbescherming, waaronder de systematiek van de Flora- en faunawet en de vereisten voor het verkrijgen van ontheffingen voor verboden handelingen.

¹³ Op grond van de Flora- en faunawet en de daarop gebaseerde algemene maatregelen van bestuur en ministeriële regelingen bestaan er vier verschillende beschermingsregimes. Welk regime van toepassing is, is afhankelijk van de groep waartoe de soort behoort. Er wordt onderscheid gemaakt tussen de volgende categorieën: tabel 1 (algemene soorten), tabel 2 (overige soorten), tabel 3 (Bijlage IV Habitatrictlijn-/ bijlage 1 AMvB-soorten) en vogels.

¹⁴ Bij de inventarisatie van de beschermde soorten kan onder andere gebruik worden gemaakt van gegevens van het Natuurloket: www.natuurloket.nl en protocollen van de Gegevensautoriteit Natuur: www.gegevensautoriteitnatuur.nl.

¹⁵ De verbodsbepalingen zijn opgenomen in art. 8 (planten) en 9 – 12 (dieren) van de Flora- en faunawet.

Verkeer en geluid

Omdat het verkeer- en vervoerplan dat voor het grondgebied van Den Helder wordt uitgewerkt ook in het MER aan de orde zal komen adviseert de Commissie beoordelingscriteria te ontwikkelen die verder gaan dan de algemene criteria uit de notitie R&D. Geef een beschouwing van:

- de omvang van het verkeer ten gevolge van de demografische en economische ontwikkelingen en de ligging van de wegen (N9, N99) waarover het verkeer wordt afgewikkeld;
- alternatieven voor de vervoerwijze¹⁶ en de mogelijke gevolgen van autoverkeerbeperkende maatregelen (van Anders Betalen voor Mobiliteit tot een parkeerregime);
- de lokale gevolgen van verkeer, zoals verkeersveiligheid, geluidhinder en luchtkwaliteit.

Ga in het MER in op de verschillende geluidsbronnen en de effecten hiervan, zoals verkeersgeluid, luchthavengeluid en geluid van inrichtingen en de mogelijke cumulatieve effecten hiervan.

Lichthinder

Lichthinder kan leiden tot verstoring van fauna en daarmee aantasting van natuurwaarden. Daarnaast speelt lichthinder een rol in de beleving van de omgeving. Ga in het MER in op de mogelijke effecten van lichthinder in een voldoende groot studiegebied.

Waterhuishouding

Geef in het MER de gevolgen van het voornemen aan voor de waterhuishouding. Leg daarbij een relatie met het robuust inspelen op klimaatverandering (overstromingsrisico's, wateroverlast, watertekorten en verzilting).¹⁷

Landschap en cultuurhistorie

Doel van de structuurvisie is ondermeer om samenhang te brengen in de gewenste ruimtelijke ontwikkelingen. Het (stedelijk) gebied van Den Helder heeft een bijzondere positie in het landschap van de kop van Noord-Holland. Beschrijf in het MER hoe ontwikkelingen kunnen bijdragen aan de bescherming, versterking en beleving van de cultuurhistorische waarden in het plangebied.¹⁸ Ga in het MER in op de aansluiting van de voorziene ontwikkelingen bij de ordeningsprincipes van het landschap, de inpassing van het plangebied in de bredere omgeving en besteed aandacht aan de bestaande kwaliteiten van het gebied en aan maatregelen om de negatieve effecten op deze kwaliteiten op te heffen. Geef aan hoe aansluiting kan worden gevonden bij reeds bestaande bebouwingskarakteristieken.

¹⁶ In de zienswijze van de provincie Noord-Holland wordt ondermeer gewezen op de relatie met OV-knooppunten en verbeteren van de bereikbaarheid van stations.

¹⁷ Zie ook zienswijze Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier, waarin wordt ingegaan op waterberging, mogelijke effecten van het voornemen en anticiperen op waterveiligheid.

¹⁸ De Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed verwijst in haar zienswijze naar de 'Handreiking Cultuurhistorie in MER en mkba'.

5. Overige aspecten

De Commissie adviseert in het MER ten minste een recente kaart op te nemen waarop alle in het MER gebruikte topografische namen goed leesbaar zijn aangegeven.

Voor de onderdelen 'vergelijking van alternatieven', 'leemten in milieu-informatie' en 'samenvatting van het MER' heeft de Commissie geen aanbevelingen naast de wettelijke voorschriften.

BIJLAGE 1: Projectgegevens reikwijdte en detailniveau MER

Initiatiefnemer: het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Den Helder

Bevoegd gezag: de gemeenteraad van de gemeente Den Helder

Besluit: Vaststellen gemeentelijk structuurvisie

Categorie Besluit m.e.r.: 003.1; 007.3

Activiteit:

Opstellen van de hoofdlijnen voor de ruimtelijke ontwikkeling (ondermeer bedrijventerrein Kooypunt, ontwikkeling Binnenduinrandzone) van de gemeente Den Helder

Procedurale gegevens:

aankondiging start procedure in het Helders Weekblad van: 5 augustus 2010
ter inzage legging van de informatie over het voornemen: 5 augustus 2010 tot en met 15 september 2010

adviesaanvraag bij de Commissie m.e.r.: 5 augustus 2010

advies reikwijdte en detailniveau uitgebracht: 30 september 2010

Samenstelling van de werkgroep:

Per project stelt de Commissie een werkgroep samen bestaande uit enkele deskundigen, een voorzitter en een werkgroepsecretaris. De werkgroepsamenstelling bij dit project is als volgt:

dr. N.M.J.A. Dankers

drs. J.G.M. Schouffoer

ir. J. Termorshuizen

drs. G. de Zoeten

prof. dr. ir. R. Rabbinge (voorzitter)

D. Spel (secretaris)

Werkwijze Commissie bij advies reikwijdte en detailniveau:

In dit advies geeft de Commissie aan welke onderwerpen naar haar mening behandeld dienen te worden in het MER en met welke diepgang. De Commissie neemt hierbij de hierna genoemde informatie die van het bevoegde gezag is ontvangen, als uitgangspunt.

Om zich goed op de hoogte te stellen van de situatie heeft de Commissie een locatiebezoek afgelegd. Zie voor meer informatie over de werkwijze van de Commissie

*www.commissiemer.nl op de pagina *Commissie m.e.r.**

Betrokken documenten:

De Commissie heeft de volgende documenten betrokken bij haar advisering:

- Structuurvisie Noord-Holland 2040; 20 oktober 2009
- Concept structuurvisie Den Helder 2025; 12 januari 2010

De Commissie heeft kennis genomen van de zienswijzen en adviezen, die zij van het bevoegd gezag heeft ontvangen. Dit advies verwijst naar een reactie als die nieuwe inzichten naar voren brengt over specifieke lokale milieuomstandigheden of te onderzoeken alternatieven. Een overzicht van de zienswijzen en adviezen is opgenomen in bijlage 2.

BIJLAGE 2: Lijst van zienswijzen en adviezen

1. Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier, Edam
2. Gedeputeerde Staten van Noord-Holland, Haarlem
3. Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Amersfoort

Advies over reikwijdte en detailniveau van het milieueffectrapport Structuurvisie Den Helder 2025

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Den Helder werkt aan de structuurvisie Den Helder 2025. De structuurvisie zal de planologische ruimte bieden voor reeds in gang gezette en toekomstige, nader uit te werken en te bestemmen, activiteiten. Voor de besluitvorming over de structuurvisie door de gemeenteraad van Den Helder wordt een procedure voor de milieueffectrapportage doorlopen.

ISBN: 978-90-421-3144-6

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Arthur van Schendelstraat 800 Utrecht

T 030 - 234 76 66

F 030 - 233 12 95

E mer@eia.nl

w www.commissiemer.nl

